

Article Info/Makale Bilgisi

Received/Geliş:03.12.2022 Accepted/Kabul:09.04.2023

DOI:10.30794/pausbed.1212942

Research Article/Araştırma Makalesi

Tire, O. ve Öztürk, M. (2023). "Evlilik Tutumunun Bir Yordayıcısı Olarak Çocukluk Çağı Ruhsal ", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 57, Denizli, ss.255-266.

EVLİLİK TUTUMUNUN BİR YORDAYICISI OLARAK ÇOCUKLUK ÇAĞI RUHSAL TRAVMALARI

Olca YİRE*, Meral ÖZTÜRK**

Öz

Bu araştırmada çocukluk çağı ruhsal travmaları ile evlilik tutumu arasındaki ilişkinin ortaya konması amaçlanmıştır. İlişkisel tarama modelinin kullanıldığı araştırma 18-35 yaş aralığında evli olmayan genç yetişkinlerle gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya internet yoluyla ulaşılabilen 645 kişi katılmıştır. Katılımcıların 481'i (%74,6) kadın, 164 (%25,4)'ü erkek olup yaş ortalamaları 24,15±7,22'dir. Araştırmada "kişisel bilgi formu", "Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği" ve "İnönü Evlilik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni yordama gücünü analiz etmek için Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi'nden faydalanılmıştır. Bulgulara göre katılımcılar çocukluk çağı ruhsal travmalarına maruz kalmış, en sık duygusal ihmal mağduru olmuşlardır. Katılımcılar evliliğe yönelik olumlu tutuma sahiptir. Duygusal istismar, fiziksel istismar ve minimizasyon alt boyutları evlilik tutumu üzerinde anlamlı etkiye sahiptir. Duygusal istismar ve fiziksel istismar evlilik tutumunu negatif yönlü etkilerken, minimizasyon alt boyutu evlilik tutumunu pozitif yönde yordamaktadır.

Anahtar kelimeler: Çocukluk çağı travmaları, Evlilik tutumu, Genç yetişkinlik.

CHILDHOOD TRAUMAS AS A PREDICTOR OF ATTITUDES TOWARDS MARRIAGE

Abstract

The present study aimed to analyze the relationship between childhood traumas and marriage attitude. The research, based on a correlational research model, conducted with unmarried young adults aged between 18-35 years. 645 participants, reached via the internet, filled out the questionnaire. Of these, 481 (74.6%) were female and 164 (25.4%) were male, with a mean age of 24.15±7.22 years. "The Personal Information Form", "Childhood Psychological Trauma Scale" and "Inonu Marriage Attitude Scale" were used to collect the data. Multiple Linear Regression Analysis was performed to analyze the predictive power of independent variables on the dependent variable. The findings revealed that the participants had been exposed to childhood traumas, most commonly emotional neglect. Participants generally had a positive attitude towards marriage. Emotional, physical abuse and minimization sub-dimensions had a significant impact on participants' attitudes toward marriage. While emotional and physical abuse negatively influenced, minimization sub-scale positively predicted attitudes towards marriage.

Keywords: Childhood traumas, Marriage attitude, Young adulthood.

*Dr. Öğr. Üyesi, Munzur Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, TUNCELİ
e-posta:olcaytire@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0002-7622-062X>)

**Doç. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, SİVAS.
e-posta:mrozturk@cumhuriyet.edu.tr, (<https://orcid.org/0000-0001-7570-5361>)

GİRİŞ

Toplumların sürekliliğini sağlayan aile kurumu evlilikle oluşur. Yetişkin bir kadın ve erkeğin cinsel ilişkilerine meşruiyet sağlamak ve neslin devamını sürdürmek için yaşamlarını birleştirmeleri olarak tanımlanabilen evlilik (Tire, 2020), hem toplumun huzurunu sağlamanın kaynaklarından biri hem de çoğu insan için bireysel mutluluğun kaynağıdır (Şahin, 2019).

İnsan yaşamının dönüm noktalarından birisi olan evlilik kararı çoğunlukla genç yetişkinlik döneminde alınmaktadır (Akbaş vd., 2019). Ancak günümüzde gençlerin bir kısmı, evliliğin maddi ve manevi yükünün geçmişe kıyasla daha ağır olduğunu düşünerek evlenmeyi ertelemekte veya farklı kişisel arayışlara yönelmektedir. Bununla birlikte halen evliliğe olumlu anlamlar yükleyen gençler de söz konusudur. Evliliğe yönelik bu farklı tutumlar kişilerin çocukluklarında travma (duygusal-fiziksel-cinsel istismar, fiziksel-duygusal ihmal) yaşayıp yaşamamalarıyla ilişkili olabilir zira ruh sağlığı alanında yaşanan gelişmeler çocukluk travmalarının insanın kendini, diğerlerini ve dünyayı algılama biçimini etkilediğini göstermektedir (Du vd., 2022). Bu bilgiler ışığında bu çalışmanın amacı, çocukluk çağı ruhsal travmaları ve evlilik tutumu arasındaki ilişkiyi inceleyerek çocuklukta maruz kalınan istismar ve ihmal türlerinin evlilik tutumunu ne düzeyde ve yönde yordadığını ortaya koymaktır. Araştırma, Havighurst'un genç yetişkinlik dönemi olarak ifade ettiği 18-35 yaş aralığında bulunan ve bekâr olan gençler üzerinde yapılmıştır (Zastrow ve Kirst-Ashman, 2015). Evlilik, bekârlara kendilerini değiştirme, geliştirme ve yeniden şekillendirme fırsatı sunmaktadır. Evleninceye kadar kendi istek ve amaçlarını gerçekleştirmek için gayret sarf eden bekârlar, evlilikle birlikte kendileriyle beraber diğer aile üyelerinin sorumluluğunu da almaktadır. Evlilik bu anlamda gençlere yeni hedefler sunarak hayatlarını izlenebilir/öngörülebilir bir yöne çevirmelerini sağlamaktadır. Bu nedenle, evli olanların evlilik tutumu kadar evli olmayanların evliliğe yönelik duygularını ve evlilik tutumlarını etkileyen faktörleri incelemek önemlidir (Du vd., 2022).

LİTERATÜR TARAMASI

Evlilik Tutumu

Evlilik tutumu, bireylerin evlilik kurumuyla ilgili duygu ve düşünceleri olarak tanımlanabilir. Evliliğe ilişkin olumlu tutum evlilik kurumuna yönelik olumlu inançları, olumsuz tutum ise evlilik kurumuyla ilgili olumsuz inançları göstermektedir (Öz vd., 2016; Şahin, 2019). Evlilik tutumu kişisel bir içsel standart olup, aşka, evliliğe ve diğer konulara yönelik kişinin öznel algılarını içermektedir. Bu öznel algılar bireyin sevgisinin kalitesini ve evlilik hayatındaki mutluluğunu doğrudan etkilemektedir (Xing'e, 2011).

Evlilik olgusuyla ilgili yapılan araştırmalarda genel olarak cinsiyetin (Arıkan, 2020; Kamaç, 2021; Sönmez, 2022), ebeveynlerin evlilik ilişkilerinin (Bener ve Günay, 2013; Kendir ve Demirli 2016), aile birlikteliğinin (Kayaalp, 2017; Maden, 2015) ve anne babaların evlilik tutumunun (Şahin, 2019) bireylerin evlilik tutumunu etkilediği tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında yapılan araştırmaların bazılarında erkeklerin (Arıkan, 2020; Keldal, 2015), bazılarında ise kadınların (Kamaç, 2021; Yalçın vd., 2017) evlilik tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Bu durum, bazı araştırmacılar tarafından erkeklerin evlilik yaşantıları ile ilgili beklentilerinin yüksekliği (Akyazı vd., 2022), kadınların ise evliliğe gelenekselci bakışları çerçevesinde açıklanmaktadır (Dombak ve Çelik, 2022). Ebeveyn ilişkileri ile evlilik tutumu arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda anne babaları arasında sağlıklı ilişki olan gençlerin evliliği önemsendiği, yararlı ve olumlu algıladığı saptanmıştır. Örneğin Akbaş ve arkadaşları (2019) ile Şahin (2019), anne babasının mutlu ve sağlıklı bir ilişkiye sahip olduğunu düşünen üniversite öğrencilerinin ebeveynleri arasında çatışma olduğunu düşünen gençlere kıyasla evliliğe dair daha olumlu düşüncelere sahip olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Riggio ve Weiser (2008), ebeveynlerin sağlıklı ilişki yaşadığı ailelerde büyüyen gençlerin onları rol model olarak evlilik kurumuna daha fazla önem verdiğini, boşanmayı daha az düşündüklerini iddia etmektedir. Aile birlikteliğinin evlilik tutumu üzerindeki etkisini inceleyen araştırmalar da ebeveynleri boşanmış bireylerin evlilik tutumunun daha olumsuz olduğunu ortaya koymuştur (Kayaalp, 2017; Maden, 2015). Bu duruma ebeveynleri boşanmış olan gençlerin kendi ebeveynlerinin yaptığı hataları yapmaktan duydukları kaygının neden olabileceği (Knafel vd., 2012) düşünülmektedir. Bireylerin evliliğe ilişkin tutumları ile anne babaların evlilik tutumu arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar ise ebeveynleri olumlu evlilik tutumuna sahip olan bireylerin evliliğe yaklaşımı ile evliliğe yükledikleri anlamların daha olumlu olduğunu ortaya koymuşlardır (Şahin, 2019).

Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları

Çocukluk çağı ruhsal travmaları çocuk istismarı; fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar ve ihmal olmak üzere dört temel gruba ayrılmaktadır. Bu istismar türlerinin sadece birine maruz kalınacağı gibi birkaçı aynı anda gerçekleşebilir (Dedeler vd., 2016).

Fiziksel istismar; çocuğun ana babası veya temel bakımı karşılayan kişi tarafından dövülmek, itilmek, sarsılmak, ısırılmak gibi eylemlerle fiziksel hasara uğraması veya yaralanmasıdır (Güner vd., 2010; Helvacı ve Hocoğlu, 2018). Bu istismar türü tespiti en kolay çocuk istismarı olmasına rağmen bazı kültür ve ailelerde çocukların disiplini ve terbiyeleri için gerekli olduğu düşünülendiğinden çocuk eğitiminin önemli bir unsuru olarak algılanmakta, dolayısıyla tespiti zorlaşmaktadır (Baygal, 2016; Helvacı ve Hocoğlu, 2018).

Çocukluktaki cinsel istismar, bir yetişkinin cinsel arzu ve gereksinimlerini gidermek amacıyla çocukları kötüye kullanmasıdır (Taner ve Gökler, 2004). Cinsel istismarın yaşandığı ailelerde, anne- baba arasında evlilik sorunları, ailede alkol, uyuşturucu madde bağımlılığı, psikolojik problemlerin varlığı; annenin güçsüz, bağımlı, pasif olması; ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin düşük olması gibi temel özellikler dikkat çekmektedir (Zeybekoğlu, 2016).

Çocukluktaki duygusal istismar, en yaygın istismar türleri arasındadır. Duygusal istismar çocuğun duygusal gelişimini, sosyal gelişimini ve kişilik gelişimini engelleyen tüm davranışlar olarak tanımlanabilir (Baygal, 2016). Çocuğa bağırma, küfretme, hakaret etme, lakap takma, aşırı baskı ve otorite kurma, çocuğu reddetme, sürekli eleştirme, aşağılama, yalnızlaştırma, yıldırma, tehdit etme, sevmeme, değer vermeme, önemsememe, küçük düşürme, küçük yaşta çalıştırma, başkalarıyla kıyaslama ve aile içi uyumsuzluklarda taraf olmaya zorlama duygusal istismar türleridir (Acehan vd., 2013; Baygal, 2016; Dedeler vd., 2016). Fiziksel ve cinsel istismarın olduğu durumların pek çoğunda duygusal istismar da bulunmaktadır (Taner ve Gökler, 2004).

Çocukluk çağı travmalarından olan ihmal ise çocuğun yaşamsal gereksinimlerinin (beslenme, barınma, giyinme, sağlık, sevgi ve ilgi vb.) ihmal edilmesi veya karşılanmaması nedeniyle çocuğun fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişiminin zarar görmesi anlamına gelmektedir (Acehan vd., 2013; Baygal, 2016). İhmal ve istismar çoğu yerde aynı anlamda kullanılmasına karşın istismarın aktif, ihmalin pasif bir olgu olması iki kavramı ayıran en temel nokta olarak dikkat çekmektedir (Baygal, 2016). İhmalde çocuğun bakımından sorumlu olan kişi ya da kişiler yapmaları gerekeni yapmamakta, pasif kalmaktadırlar (Helvacı ve Hocoğlu, 2018).

Çocukluk çağında yaşanan travmalar fiziksel, duygusal, bilişsel, davranışsal ve sosyal alanlarda çocuğun gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir (Dereboy vd., 2018). Kişisel ilişkilerde bozukluk, içe kapanma, aileden uzaklaşma, gerginlik, kendine güven duygusunda azalma, bağlanma sorunları, benlik saygısının düşmesi, uyumsuzluk, saldırganlık, suçluluk duygusu, tedirginlik, yorgunluk, güvensizlik, intihar girişimi veya düşüncesi, gelecek hakkında olumsuz düşüncelere sahip olma gibi sorunlar çocuklukta yaşanan travmalarla ilişkilidir (Bigras vd., 2015; Godbout vd., 2017; Helvacı ve Hocoğlu, 2018). Çocuklukta yaşanan travmanın derecesi ne kadar yüksekse, birey kendini o kadar değersiz ve beceriksiz hissetmekte, sevmeye/ilgi görmeye layık olmadığını düşünerek kişilerarası ilişkilerinde başarısız olmaktadır (Du vd., 2022).

Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları ve Evlilik Tutumu

Literatürde evlilik olgusuyla ilgili pek çok çalışma göze çarpmaktadır. Araştırmalarda çoğunlukla evli bireylerin evlilik uyumu, evlilik kalitesi, evlilik stresi, evlilik doyumu gibi konulara odaklanıldığı görülmektedir (Gobout vd.,2020; Wagner, 2022; Whisman, 2006). Literatürde evliliğe aday gençlerin evlilik tutumuna yönelik araştırmalara da rastlanılmakta olup (Karabacak ve Çiftçi, 2016; Mutlu, 2013; Türkarlan ve Suleymanov, 2010) gençlerin evliliğe yönelik inançlarının, memnuniyetlerinin ve beklentilerinin çocukluklarındaki ebeveyn profilleri ve aile ortamıyla ilişkili olduğu ortaya konulmaktadır (Li, 2014).

Aile ortamının gençlerin evlilik tutumu üzerindeki etkisine karşın çocukluk çağında yaşanan ruhsal travmaların evlilik tutumuna etkisini inceleyen çalışmalar ise oldukça sınırlıdır. Bu kapsamda Du ve arkadaşları (2022) yaptıkları araştırmada duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar ile evlilik tutumu arasında pozitif yönlü bir ilişki saptamış, çocuklukta yaşanan söz konusu travmalar arttıkça evliliğe yönelik olumlu tutumun arttığını gözlemlemişlerdir. Araştırmacılar bulguyu “yansıtıcı özdeşim” kavramı çerçevesinde açıklamaktadır. Buna göre

çocuklukta ebeveynlerle kurulamayan yakın ilişki ve sevgi eksikliği, bireylerin ihtiyaçlarını karşılayabilmek için başkalarına yönelmesine neden olmaktadır. Tam da bu noktada evlilik bir alternatif alan olarak görülebilmektedir. Larson ve Lamont (2005) ise bekâr kadınların çocukluk çağı cinsel istismar durumları ile evliliğe yönelik tutum ve hazır oluş algıları arasındaki ilişkiye odaklandıkları araştırmalarında, yaş değişkeni kontrol altına alınca cinsel istismarın evlilikle ilgili daha olumsuz duygu/tutum, evliliğe daha az hazır hissetme ve geç evlenme ile ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Araştırmacılara göre bu durum çocuklukta cinsel istismarın, evliliğe uyum sağlamanın zor olduğuna ve evlilikte mutsuz olunacağına yönelik inancı güçlendirmesiyle ilgili olabilir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Nicel araştırma yaklaşımının benimsendiği bu çalışma genel tarama modelleri içerisinde yer alan ilişkisel tarama modeline dayalıdır. Genel tarama modelinde evren hakkında bir sonuca ulaşabilmek için evrenin tümünden veya bir bölümünden alınacak bir grup üzerinde çalışma yapılmaktadır. Genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modelinde ise iki ya da daha çok sayıdaki değişkenler arasında bir ilişkinin olup olmadığı varsa bu ilişkinin derecesinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu modelde değişkenlerin birlikte değişim gösterip göstermediği, değişim gösteriyorsa bunun ne yönde olduğu saptanmaya çalışılmaktadır (Karasar, 2003). Bu model “kuvvetli bir varsayımı, ortaya konulmak istenen olguyu ya da önermelerin doğruluğunu ispat etme imkânı” tanımıyla araştırmacıya avantaj sağlamaktadır (Bekman, 2022). Araştırmanın gerçekleştirilmesinden önce Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 24.01.2020 Tarihli 60263016-050.06.04-E.437783 Sayı numaralı etik kurul izni alınmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 18-35 yaş aralığında bulunan ve henüz evli olmayan gençlerden oluşmaktadır. Bu yaş grubunda bekâr kaç kişinin bulunduğu dair resmi bir veriye ulaşılamamış, evrenin bilinmediği durumlarda kullanılan $n=(t^2 \times p \times q) \div d^2$ formülü (Aksakoğlu, 2001) ile örneklem hacmi hesaplanmıştır. Formüldeki değerler ($n=(1,96)^2 \times (0,50) \times (0,50) \div (0,05)^2$) yerine konulduğunda 384 kişinin yeterli olduğu görülmektedir. Örneklem evreni temsil düzeyini artırabilmek için bu sayının iki katına anket uygulanması uygun görülmüş, internet yoluyla ulaşılan 645 kişi anketi doldürmüştür.

Katılımcıların 481’i (%74,6) kadın, 164 (%25,4)’ü erkek olup, yaş ortalaması 24,15±7,22’dir. Örneklem %62’si en son bir ortaokul/lise veya mezunu olduğunu söylerken %38’i ya halen bir üniversitede eğitim aldığını veya üniversiteden mezun olduğunu ifade etmiştir. %81, 4’ü şehir merkezinde yetiştiğini, %18,6’sı ilçe, kasaba veya köyde yetiştiğini belirtmiştir. %82’sinin çekirdek, %12,2’sinin geniş ailesi varken %5,1’inin ailesi parçalanmıştır. Katılımcıların çoğunluğu alt (%56,2) ve orta gelir (%38,3) grubuna mensuptur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada sosyo-demografik özellikler hakkında bilgi elde etmek için “kişisel bilgi formu”, çocukluk çağı travmalarını ölçmek üzere “Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği”, evlilik tutumunu belirlemek üzere “İnönü Evlilik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. **Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği (ÇTQ)**: Bernstein ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilen ölçek Şar ve arkadaşları (2012) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. 28 maddeden oluşan ölçekte duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel istismar ve minimizasyon olmak üzere 6 alt faktör bulunmaktadır. 5’li likert tarzında cevaplar içeren ölçekte 2, 5, 7, 13, 19, 26, 28 maddeler ters kodlanmaktadır. Toplam puanında alınabildiği ölçekten en az 25 en çok 125 puan elde edilmektedir. 35 ve üzerinde puan almak çocukluk çağı travmalarına maruz kalındığını göstermektedir. Minimizasyon alt boyutu toplam puanı etkilememektedir. Bu alt boyut travmayı reddetme durumunu ölçmektedir. Alt faktörler tek tek ele alındığında cinsel ve fiziksel istismar için 5 puan, fiziksel ihmal ve duygusal istismar için 7, duygusal ihmal için 12 puan almak pozitif bildirim sayılmaktadır. Ölçeğin orijinalinde güvenilirlik katsayısı 0,93; bu çalışmada ise 0,91 olarak hesaplanmıştır. **İnönü Evlilik Tutum Ölçeği**: Bayoğlu ve Atlı tarafından (2014) geliştirilen ölçek 21 maddeli ve tek faktörlüdür. 5’li likert tipinde cevaplar içeren ölçekten elde edilebilecek en düşük puan 21, en yüksek puan 105’dir. Puan yükseldikçe evliliğe yönelik tutum olumlu iken puan düştükçe evliliğe yönelik tutum

olumsuzdur. Ölçekte ters puanlama yapılan madde bulunmamaktadır. Orijinal ölçekte iç tutarlılık katsayısı 0,90 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlık katsayısı 0,88 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın ölçme araçları “Google Formlar” kullanılarak oluşturulan çevrimiçi anket formu aracılığıyla 1-15 Mayıs 2021 tarihleri arasında sosyal medya platformları (WhatsApp, Twitter, Telegram vb.) üzerinden katılımcılara ulaştırılmıştır. Ulaştırılan çevrimiçi anket formu gönüllülük ve gizlilik ilkeleri çerçevesinde 645 kişi tarafından doldurulmuştur.

İşlem

Araştırmanın verileri SPSS 25.0 paket programı aracılığıyla analiz edilmiş olup betimleyici istatistiklerde frekans, yüzde, ortalama, standart sapma vb. hesaplamaları yapılmıştır. Açıklayıcı istatistiklerde bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni yordama gücünü analiz etmek için çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

Analizden önce çoklu doğrusal regresyon analizinin varsayımları incelenmiştir. Bu kapsamda tortuların bağımsızlığı, değişkenler arasında oto korelasyon olup olmadığı, bağımsız değişkenler ve bağımlı değişkenin birlikte doğrusal bir ilişki gösterip göstermediği test edilmiştir. Ardından bağımsız değişkenler arasında çoklu lineer bağlantı probleminin olup olmadığı analiz edilmiş, böyle bir problemin söz konusu olmadığı görülmüştür. Bunun yanında dışa düşen değerler ile analize olumsuz etki yapan çok güçlü değerler temizlenmiştir. Son olarak tortuların normal dağılıp dağılmadığı kontrol edilmiş verilerin normal dağıldığı anlaşılmıştır (Kalaycı, 2006).

BULGULAR

Değişkenlere İlişkin Betimleyici İstatistikler

Araştırmaya katılanların ÇTQ’dan aldıkları ortalama puan ($\bar{x}=40,14$), katılımcıların çocukluklarında travma yaşadıklarını göstermektedir. Tüm boyutlarda katılımcıların ölçekten anlamlı düzeyde puan aldıkları dikkat çekmektedir.

Katılımcılar en sık duygusal ihmal mağduru olduklarını ($\bar{x}=10,63$ ss. $\pm 4,85$) düşünmektedir. Bu kapsamda sıklıkla “ailelerinden yeterince ilgi görmedikleri” ve “özel biri gibi hissetmedikleri” şeklinde duygusal ihmale uğradıklarını belirtmişlerdir. Bunu duygusal istismar ($\bar{x}=7,99$ ss. $\pm 3,95$), fiziksel ihmal ($\bar{x}=7,49$ ss. $\pm 3,38$), cinsel istismar ($\bar{x}=7,13$ ss. $\pm 3,53$) ve fiziksel istismar ($\bar{x}=6,54$ ss. $\pm 3,15$) takip etmektedir. Duygusal istismar kapsamında katılımcıların en sık maruz kaldıkları davranışlar; “ailelerinden sık sık aşağılama ve hakaret işitmeleri”, “kırıcı ve saldırgan sözler duymaları” ve “beceriksiz ve tıpsız” gibi ağır sıfatlarla özdeşleştirilmeleridir.

Katılımcıların minimizasyon alt boyutundan aldıkları toplam puanlara bakıldığında 356’sının (%55,2) 0 puan aldığı görülmektedir. Bu grup, var olan çocukluk çağı travmalarını inkâr etmeyip kabul eden kişilerden oluşmaktadır. Diğer katılımcıların puanlarına bakıldığında ise, 165 katılımcının (%25,6) minimizasyon puanının 1 olduğu yani çocukluk çağı travmalarını düşük düzeyde inkâr ettikleri; 89 katılımcının (%13,8) minimizasyon puanının 2 olduğu yani çocukluk çağı travmalarını orta düzeyde inkâr ettikleri; 35 katılımcının (%5,4) minimizasyon puanının 3 olduğu yani çocukluk çağı travmalarını yüksek düzeyde inkâr ettikleri görülmektedir.

Evlilik tutumuna bakıldığında katılımcıların ölçekten ortalamadan üzerinde puan aldıkları ve dolayısıyla evliliğe yönelik tutumlarının olumlu olduğu görülmektedir ($\bar{x}=79,03$ ss. $\pm 18,37$). Ölçek maddeleri tek tek incelendiğinde en yüksek ortalamadan “evliliğin duyguları paylaşacak birisini sağladığı” ($\bar{x}=4,23$ ss. $\pm 1,15$), “hayatta karşılaşılan sorunlara birlikte çözme imkân verdiği” ($\bar{x}=4,21$ ss. $\pm 1,11$) ve “iki kişi arasındaki bağlılığın bir göstergesi olduğu” ($\bar{x}=4,18$ ss. $\pm 1,09$) yönündeki maddelerden alındığı görülmektedir. Sonuçlar Tablo 1’de özetlenmektedir.

Tablo 1. Değişkenlere İlişkin Betimleyici İstatistik Değerleri

Değişkenler		N	Min.	Max.	\bar{x}	ss.
Toplam	ÇÇQ	645	25	104	40,14	14,70
Faktör 1	Duygusal İhmal	645	5	25	10,63	4,85
Faktör 2	Duygusal İstismar	645	5	25	7,99	3,95
Faktör 3	Fiziksel İhmal	645	5	25	7,49	3,38
Faktör 4	Cinsel İstismar	645	5	24	7,13	3,53
Faktör 5	Fiziksel İstismar	645	5	25	6,54	3,15
Faktör 6	Minimizasyon	645	0	3	0,69	0,90
Toplam	Evlilik Tutumu	645	21	105	79,03	18,37

Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları ve Evlilik Tutumu Arasındaki İlişki

Çocukluk çağı ruhsal travmaları ve evlilik tutumu arasında ($r=-,226$; $p<.01$) zayıf düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır. Buradan hareketle çocukluk çağı travmaları yüksek olan katılımcıların evlilik tutumlarının da olumsuz olduğu söylenebilir. Bunun yanında ÇTQ'nun alt boyutları ile evlilik tutumu arasındaki ilişkiye tek tek bakıldığında duygusal istismar ($r= -,274$; $p<.01$), fiziksel istismar ($r= -,080$; $p<0.01$), cinsel istismar ($r= -,220$; $p<.01$), duygusal ihmal ($r= -,211$; $p<.01$) ve fiziksel ihmal ($r= -,098$; $p<.01$) alt boyutları ile evlilik tutumu arasında negatif yönlü zayıf ama anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Minimizasyon ($r= ,212$; $p<.01$), alt boyutu ile evlilik tutumu arasında ise pozitif yönlü zayıf düzeyde bir ilişki vardır.

Tablo 2. Değişkenler Arasındaki İlişkiler

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Duygusal İstismar	1							
2. Fiziksel İstismar	,606**	1						
3. Cinsel İstismar	,621**	,469**	1					
4. Duygusal İhmal	,572**	,460**	,492**	1				
5. Fiziksel İhmal	,414**	,543**	,388**	,604**	1			
6. Minimizasyon	-,448**	-,390**	-,374**	-,647**	-,421**	1		
7. ÇTQ	,825**	,762**	,767**	,809**	,741**	-,580**	1	
8. Evlilik Tutumu	-,274**	-,080*	-,220**	-,211**	-,098*	,212**	-,226**	1

* $p<0,05$; ** $p<0,01$

Çocukluk çağı ruhsal travmalarının evlilik tutumu üzerindeki etkisi Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi ile test edilmiştir. Regresyon analizi sonucuna göre çocukluk çağı ruhsal travmaları, evlilik tutumunun %12'sini yordamaktadır. Ölçeğin alt boyutlarından duygusal istismar ve fiziksel istismar evlilik tutumunu negatif yönlü etkilerken; minimizasyon evlilik tutumunu pozitif yönde yordamaktadır.

Tablo 3.Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Bulguları

Değişkenler	β	ss.	t	p	Tolerans	VIF	R ²
Duygusal İstismar	-1,197	,260	-4,597	,00*	,440	2,274	11,8
Fiziksel İstismar	-,759	,301	2,523	,01*	,517	1,934	
Cinsel İstismar	-,088	,217	-,404	,68	,675	1,483	
Duygusal İhmal	-,224	,211	-1,057	,29	,443	2,259	
Fiziksel İhmal	-,056	,280	-,201	,84	,520	1,925	
Minimizasyon	2,642	,872	3,029	,00*	,754	1,326	

*p<0,05

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada 18-35 yaş aralığındaki bekâr genç yetişkinlerin çocukluk çağı ruhsal travmalarının evlilik tutumları üzerindeki etkisini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Araştırmanın birinci bulgusu, katılımcıların çeşitli şekillerde çocukluk çağı ruhsal travmalarına maruz kalmalarıdır. Katılımcılar en sık duygusal ihmal mağduru olduklarını ifade etmekte, bu kapsamda sıklıkla “ailelerinden yeterince ilgi görmedikleri” ve “özel biri gibi hissetmedikleri” şeklinde duygusal ihmale uğradıklarını düşünmektedir. Bunu duygusal istismar takip etmektedir. “Ailelerinden sık sık aşağılama ve hakaret işitme”, “kırıcı ve saldırgan sözler duyma” ve “beceriksiz-tipsiz” gibi ağır sıfatlarla özdeşleştirilme en sık karşılaşılan duygusal istismar davranışlarıdır. Araştırma bulguları, çocukluk çağı ruhsal travmalarının yetişkinlerde ortalamaların üzerinde olduğunu gösteren (Lynch vd., 2008; Mahram vd., 2013; May-Chahal ve Cawson, 2005; McGhee vd., 2011; Runyan vd., 2002) ve duygusal ihmal ve istismarın sık karşılaşılan şiddet türleri olduğunu (Grilo ve Masheb, 2001; Spertus vd., 2003; Stoltenborgh vd., 2015; Tingberg ve Nilsson, 2020) ortaya koyan araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Literatürde duygusal ihmal ve istismarı ortaya çıkaran pek çok faktöre vurgu yapıldığı bu kapsamda kardeş sayısının çokluğunun önemli olduğu ifade edilmektedir (Glaser, 2002). Bu çalışma kapsamında katılımcıların 108’inin (16,7) 3 kardeş, 145’inin (%18) 4 ve üzerinde kardeşe sahip olduğu tespit edilmiştir. Ailede çocuk sayısı arttığında çocuklara verilen değer azalabilmekte, aile içi iletişim zayıflayarak çocuğa yeterli düzeyde sevgi verilememektedir (Kaya ve Çeçen-Eroğul, 2011). Ekonomik yetersizlik ihmal ve istismara neden olan bir diğer faktör olarak dikkat çekmektedir (Meinck vd., 2015). Bu araştırmaya katılanların 427’sinin (%66,2) ailelerinin gelir düzeyi asgari ücretin altındadır. Ekonomik yetersizlik nedeniyle gençlerin fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarının karşılanamaması neticesinde ihmal duygusunun yükselmesi olasıdır (Öztep, 2010). Hart ve arkadaşları (1996) tarafından yapılan bir çalışmada ekonomik seviyesi düşük olan bireylerde duygusal istismarın ekonomik seviyesi yüksek olanlara göre yaklaşık beş kat, duygusal ihmalin ise dört buçuk kat daha fazla olduğu saptanmıştır. Ebeveyn çocuk yetiştirme stili ile aile tiplerinin (Lowenthal, 2001) duygusal ihmal ve istismar için önemli risk faktörlerinden olduğuna yönelik bulgularda dikkat çekicidir. Bu çalışmaya katılanların 262’sinin (%40,6) ailelerinin otoriter ve baskıcı, 33’nün (%6,7) ise ilgisiz olması duygusal ihmalin aile yapısı ile ilişkisi konusunda ipucu vermektedir. Baskıcı ve otoriter aileler ya da tam tersi ilgisiz ebeveynler farkında olarak veya olmayarak duygusal ihmal/istismarı çocuk terbiye biçimi olarak görebilirler. Ataerkil yapıya sahip ailelerde, çocuklara karşı baskıcı ve otoriter tutum, çocukların başarılarından ziyade hatalı davranışlar ve başarısızlıkları üzerine odaklanılmasına neden olmaktadır. Bu tür ailelerde katı kurallar bulunmaktadır ve bu kurallara herkesin uyması beklenmektedir. Çocuğun aile içerisinde alınan kararlarda hiç söz hakkı bulunmamaktadır. Ataerkil ailelerde birey içine kapanık, çekingen, otoriter sisteme boyun eğen, yapılan hatalara karşı affedici olmayan özelliklere sahip olabilmektedir (Kendir ve Demirli 2016: 97). Aşırı ilgisiz ailelerde ise ebeveynler bir yandan çocuklarını özgür bırakırken bir yandan da ebeveynlik görevlerini ihmal etmiş olabilir (Sürenkök, 2021).

Araştırmanın ikinci bulgusu, katılımcıların evliliğe yönelik tutumlarının olumlu olduğudur. Bulgu literatürle uyumaktadır (Akbaş vd., 2019; Bener ve Günay, 2013; Huang ve Lin, 2014; Köroğlu, 2013). Katılımcıların evlilikle ilgili olumlu düşünceleri, Türkiye’de aileyle ilgili geleneksel değerlerin halen korunuyor olmasından kaynaklanabilir. Türkiye’de her ne kadar modern değerlerin benimsenmesiyle beraber evlilik oranlarında bir

düşüş görülse de (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2022) halen toplulukçu kültürün özelliklerini içinde barındıran bir ülke olarak (Oyserman vd., 2002) evlilik, aile, din gibi toplumsal değerlere bağlılık söz konusudur. Bu durum toplumun geneli kadar gençler için de geçerli olabilir. Nitekim Öztürk ve Ünal (2018) tarafından bu konuda yapılan bir araştırmada gençlerin toplumsal değerlere bağlılığının güçlü olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada evlilik tutum ölçeğindeki “evliliğin toplum içerisinde güvende hissetme” ($\bar{x}=3,40$ ss. $\pm 1,32$) ve “saygınlığı artırması” ($\bar{x}=3,32$ ss. $\pm 1,37$) gibi katkılarının olduğu düşüncesine katılımın ortalamanın üzerinde olduğu görülmektedir. Bulgu modernleşmeyle beraber artan bireyselci değerler yanında evlilik ve aileye yönelik geleneksel değerlerin gençler arasında da kabul gördüğünü gösteren bir işaret olarak kabul edilebilir.

Araştırmanın üçüncü bulgusu evlilik tutumu ile çocukluk çağı ruhsal travmalarının duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmal alt boyutlarının negatif yönlü ilişkisi olduğudur. Minimizasyon ve evlilik tutumu arasında ise pozitif bir ilişki mevcuttur. İki değişken arasındaki ilişkiden yola çıkarak yapılan çoklu doğru regresyon analizinde çocukluk çağı ruhsal travmalarından duygusal istismar, fiziksel istismar ve minimizasyon alt boyutlarının evlilik tutumu üzerinde anlamlı etkiye sahip olduğu saptanmıştır. Duygusal istismar ve fiziksel istismar evlilik tutumunu negatif yönlü etkilerken minimizasyon boyutu evlilik tutumunu pozitif yönde yordamaktadır. Buradan duygusal istismar ve fiziksel istismar düzeyi arttıkça evliliğe yönelik tutumun olumsuz olduğu, minimizasyon arttıkça evlilik tutumunun pozitif olduğu söylenebilir. Tüm istismar türlerinde olduğu gibi duygusal ve fiziksel istismar bireylerin ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkiye sahiptir. Çocukluk çağı ruhsal travmalarının etkisi yetişkinlik dönemine de yansarak bireylerde benlik ve özsaygının düşmesi, bağımlı kişilik geliştirme, kendini olumsuz değerlendirme ve değersiz hissetme, kişisel ilişkilerde bozukluk, içe kapanma, uyumsuzluk, tedirginlik, yorgunluk, güvensizlik gibi psikolojik etkilere neden olabilmektedir (Bigras vd., 2015; Du, vd., 2022; Godbout vd., 2017; Helvacı ve Hocoaoğlu, 2018). Söz konusu ruhsal sorunlar bireylerin evliliklerinde başarısız olmalarına, evliliğe uyum sağlayamayacaklarına ve dolayısıyla mutsuz olmalarına inanmalarına yol açabileceğinden yakın ilişki gerektiren evlilik olgusuna olumsuz yaklaşımlarına neden olabilir (Larson ve Lamont, 2005). Araştırmada minimizasyon yani travmanın inkârı ile evlilik tutumu arasında pozitif yönlü bir ilişkinin bulunması da muhtemelen inkârın istismarın etkilerini azaltmak için kullanılan bir savunma mekanizması olmasıyla ilişkilidir. Çoğu kişinin, çocukluk çağında maruz kaldığı ihmal ve istismarı kimseyle paylaşmadıkları, özellikle cinsel istismar mağdurlarının ya utandığından ya da aşağılanma, ayıplanma, dışlanma korkusuyla durumu gizlemeye çalıştıkları bilinmektedir (Alpaslan, 2014; Feiring vd., 2002). Bu durumda bireyler, yaşadıkları travmanın etkilerini gerçekte olabileceğinden daha az görerek kendilerine olan saygılarını kaybetmemeye çalışmaktadır (Baumeister vd., 2022). Öz saygısı yüksek olanlar yakın ilişkilere daha açık olabilmekte ve ilişkiyi yürütebilme noktasında kendilerine daha fazla güvenebilmektedir (Çatalkaya, 2018). Bu da beraberinde evlilik tutumuna daha olumlu bakmayı getirebilmektedir.

Bulgular değerlendirildiğinde araştırmada gençlerin evlilik tutumlarının çocukluk çağındaki travmalarla ilişkisi olduğu görülmektedir. Ancak iki değişken arasındaki ilişkiyi ortaya koyan araştırmaların sayısının az olması, bulguların karşılaştırılması ve daha doğru yorumlanabilmesi imkânını sınırlandırmaktadır. Bu nedenle konuyla ilgili akademik çalışmaların artması gerektiği düşünülmektedir.

Bu bulguların ışığında gençlere, evliliğe ve çocukluk çağı travmalarına ilişkin farkındalık artırıcı kongre, konferans, panel, seminer vb. bilimsel etkinliklerin düzenlenmesi önerilebilir. Bu kapsamda başta sosyal hizmet kurumları olmak üzere üniversitelerin psikiyatri, psikoloji, sosyoloji ve sosyal hizmet bölümleri bilimsel etkinliklerin gerçekleştirilmesinde etkin rol üstlenebilir. Çocukluk çağı ruhsal travmaları konusunda farkındalık oluşturacak etkinliklerde belediyelerin ve konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin de işbirliği sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Acehan, S. Bilen, A., Ay, M. O., Gülen, M., Avcı, A. ve İçme, F. (2013). Çocuk istismarı ve ihmalinin değerlendirilmesi. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 22(4), 591-614.
- Akbaş, M., Gökyıldız, S. Ş., Onat, K. C. ve Öztürk, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarını etkileyen faktörler. *Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi*, 44(1), 93-100.
- Aksakoğlu G (2001). *Sağlıkta araştırma teknikleri ve analiz yöntemleri*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlük Matbaası.

- Akyazı, K. G., Çıtak, Ş. ve Tosun, C., (2022). Evlilik tutumunun bir yordayıcısı olarak evlilik rol beklentileri. *ODÜSOBİAD*, 12 (2), 931-948.
- Alpaslan, A. H. (2014). Çocukluk döneminde cinsel istismar. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 15 (2), 194-201.
- Arıkan, G. (2020). *Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarında toplumsal cinsiyetin ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların rolü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Baumeister, R. F., Dale, K. ve Sommer, K. L. (2022). Freudian defense mechanisms and empirical findings in modern social psychology: Reaction formation, projection, displacement, undoing, isolation, sublimation, and denial. *Journal of Personality*, 66(6), 1081-1124. doi: 10.1111/1467-6494.00043
- Baygal, A. (2016). Şiddetin aile içi görünüşleri. N. Adak (Ed.). *Değişen Toplumda Değişen Aile Sosyolojik Tartışmalar* içinde (ss: 177-199). Ankara: Siyasal.
- Bayoğlu, F. ve Atlı, A. (2014). İnönü evlilik tutum ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik analizleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 15 (2), 397-415 .doi: 10.12984/eed.79063
- Bekman, M. (2022). Halkla ilişkiler uygulamalarında nicel araştırma yöntemi: İlişkisel tarama modeli. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 6(16), 238-258.
- Bener, Ö. ve Günay, G. (2013). Gençlerin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumları. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3 (1), 1-16.
- Bernstein, D. P. vd. (Stein, J. A., Newcomb, M. D., Walker, E., Pogge, D., Ahluvalia, T., Stokes, J., Handelsman, L., Medrano, M., Desmond, D., ve Zule, W. (2003). Development and validation of a brief screening version of the Childhood Trauma Questionnaire. *Child Abuse & Neglect*, 27(2), 169-190.
- Bigras, N., Godbout, N., Hebert, M., Runtz, M. ve Daspe, M.E. (2015). Identity and relatedness as mediators between child emotional abuse and adult couple adjustment in women. *Child Abuse & Neglect*, (50), 85-93. doi: 10.1016/j.chiabu.2015.07.009
- Çatalkaya, Ş. (2018). Aile içi şiddet, benlik saygısı ve kişilerarası ilişki kurma arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dedeler, M., Öpez, T. ve Öztürk, C. (2016). Çocukluk çağı cinsel istismarına yönelik tedavi ve önleme yaklaşımları: Bir gözden geçirme. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 3(1), 28-43.
- Dereboy, Ç., Şahin, D. E., Şakiroğlu, M. ve Şafak, Ö. C. (2018). Çocukluk çağı travmalarının, kimlik gelişimi, duygu düzenleme güclüğü ve psikopatoloji ile ilişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 29(4), 269-278.
- Du, S., Xiong, X., Zhang, B., Huang, J. ve Zhang, P. (2022). The impact of childhood trauma on adult marital attitudes: The mediating effect of core self-evaluation. *International Journal of Education and Humanities*, 2(3), 168–174. doi:10.54097/ijeh.v2i3.388
- Feiring, C., Taska, L., ve Chen, K. (2002). Trying to understand why horrible things happen: Attribution, shame, and symptom development following sexual abuse. *Child Maltreatment*, 7(1), 25–39. doi:10.1177/1077559502007001003
- Glaser, D. (2002). Emotional abuse and neglect (psychological maltreatment): A conceptual framework. *Child Abuse & Neglect*, 26(6), 697-714.
- Gobout N, Morissette Harvey F, Cyr G, Bélanger C. (2020). Cumulative childhood trauma and couple satisfaction: examining the mediating role of mindfulness. *Mindfulness*, 11(7), 1723–1733 doi:10.1007/s12671-020-01390-x
- Godbout, N., Daspe, M.E., Lussier, Y., Sabourin, S., Dutton, D. ve Hebert, M. (2017). Early exposure to violence, relationship violence and relationship satisfaction in adolescents and emerging adults: The role of romantic attachment. *Psychological Trauma Theory Research Practice and Policy*, 9(2), 127-137. doi:10.1037/tra0000136
- Grilo, C.M. ve Masheb, R. M. (2001). Childhood psychological, physical, and sexual maltreatment in outpatients with binge eating disorder: frequency and associations with gender, obesity, and eating-related psychopathology. *Obesity Research*, (5), 320-325. doi: 10.1038/oby.2001.40.

- Güner, İ. Ş., Güner, S. ve Şahan, M. H. (2010), Çocuklarda sosyal ve medikal bir problem; istismar. *Van Tıp Dergisi:17* (3), 108-113.
- Hart, S.N., Brassard, M.C. ve Karlson, H.C. (1996). Psychological maltreatment. J. Briere, L. Berliner, J.A. Bulkey, C. Jenny ve T. Reid (Ed), *The APSAC handbook on child maltreatment* içinde (ss: 72-89). Sage Publications.
- Helvacı, Ç. F. ve Hocaoğlu, Ç. (2018). Çocukluk çağı travmaları: bir gözden geçirme. *Sakarya Tıp Dergisi*, 8(4), 695-711
- Huang, Y.C. ve Lin, S.H. (2014). Attitudes of Taiwanese college students toward marriage: A comparative study of different family types and gender. *Journal of Comparative Family Studies*, 45(3), 425-438.
- Kalaycı, Ş. (Ed.) (2006). *Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil.
- Kamaç, Z. (2021). *Üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin evlilik tutumlarıyla ve beklentileriyle ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Karabacak A., ve Çiftçi, M. (2016). Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları*, 36(2), 25-43.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kaya, İ. ve Çecen-Eroğul, A. R. (2011). Ergenlerde çocukluk dönemi istismar yaşantılarının yordanmasında aile işlevlerinin rolü. *XI. Ulusal PDR Kongresi*. İzmir, Türkiye.
- Kayaalp, S. (2017). *Genç erişkinlerin evlilik tutumunu etkileyen faktörler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lefkoşa.
- Keldal, G. (2015). Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının yordayıcısı olarak eş seçme stratejileri ve cinsiyet rol algıları (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kendir M. E. ve Demirli, C. (2016). Evlilik doyumu üzerinde anne baba tutumunun etkisinin incelenmesi. *Education Sciences*, 11(3), 96-113.
- Knafli, K. Deatrick, J.A. ve Havill, N. (2012). Continued development of the family management style framework. *Journal of Family Nursing* 2012 18(1), 11–34. doi: 10.1177/1074840711427294
- Koroğlu, T. (2013). *Üniversite gençliğinin evlilik, aile ve boşanma konusundaki düşünce ve görüşleri üzerine sosyolojik bir araştırma: Karabük Üniversitesi örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük.
- Larson, J.H. ve Lamont, C. (2005). The relationship of childhood sexual abuse to the marital attitudes and readiness for marriage of single young adult women. *Journal of Family Issues*,26(4), 415-430. doi:10.1177/0192513X04270474
- Li, X. (2014). What influences the attitudes of people in the United States toward marriage? A critical review. *The Family Journal*, 22(3), 292–297. doi:10.1177/1066480714529743
- Lowenthal, B. (2001). *Abuse and neglect the educator's guide to the identification and prevention of child maltreatment*. London: Paul H. Brookes Publishing.
- Lynch, M.A., Saralidze, L., Gogvadze, N. veZolotor A. (2008). National study on violence against children in Georgia. 2.2. 2023 tarihinde https://www.unicef.org/georgia/media/2161/file/Violence_Study_ENG_final.pdf adresinden alınmıştır.
- Maden, H. (2015). *Anne babası boşanmış üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu ile anne babası evli üniversite öğrencilerinin evlilik tutumunun karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Mahram, M., Hosseinkhani, Z., Nedjat, S. ve Aflatouni, A. (2013). Epidemiologic evaluation of child abuse and neglect in school-aged children of qazvin province, Iran. *Iranian Journal of Pediatrics*, 23(2), 159-64.
- May-Chahal, C. ve Cawson, P. (2005). Measuring child maltreatment in the United Kingdom: A study of the prevalence of child abuse and neglect. *Child Abuse & Neglect*, 29(9), 969-984. doi:10.1016/j.chiabu.2004.05.009

- McGee, H., Garavan, R., Byrne, J., O'Higgins, M. ve Conroy, R. M. (2011). Secular trends in child and adult sexual violence-one decreasing and the other increasing: A population survey in Ireland. *The European Journal of Public Health*, (21), 98-103. doi:10.1093/eurpub/ckp203
- Meinck, F., Cluver, L.D. ve Boyes, M.E. (2015). House hold illness, poverty and physical and emotional child abuse victimisation: Findings from South Africa's first prospective cohort study. *BMC Public Health*, 15(1), 1-13. doi:10.1186/s12889-015-1792-4
- Mutlu, H. (2013). *Engelli kardeşe sahip olan 18-30 yaş arasındaki bireylerin evliliğe yönelik tutumlarının incelenmesi* (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Oyserman, D., Coon, H. M. ve Kimmelmeier, M. (2002). Rethinking individualism and collectivism: Evaluation of theoretical assumptions and meta-analyses. *Psychological Bulletin*, 128(1), 3-72. doi:10.1037/0033-2909.128.1.3
- Öz, S. F. S., Uz, B. A. ve Aysan, F. (2016). Evlilik tutumu ölçeğinin Türkçe 'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(4), 1951-1964.
- Öztep, İ. C. (2010). *Duygusal istismar algılayan ve algılamayan ergenlerin kaygı düzeyleri ve denetim odaklarının karşılaştırılması*(Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk, M. ve Ünal, V. (2019). Temel insani değerler ile yaşam doyumu arasındaki ilişki: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi örneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 36 (1), 61-74. doi:10.32600/huefd.433294
- Riggio, H. R. ve Weiser, D. A. (2008). Attitudes toward marriage: Embeddedness and outcomes in personal relationships. *Personal Relationships*. (1). 123-140.
- Runyan, D., Hassan, F., Robin, I., Laurie, R. ve Corrine, W. (2022). Child abuse and neglect by parents and other caregivers. *World Report on Violence and Health*, 57-86.
- Sönmez, N. (2022). *Evlenmemiş genç bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları, evlilik tutumları ve evlilik kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Spertus, I.L., Yehuda, R., Wong, C.M., Halligan, S. ve Seremetis, S.V. (2003). Childhood emotional abuse and neglect as predictors of psychological and physical symptoms in women presenting to a primary care practice. *Child Abuse & Neglect*, 27(11), 1247-58. doi: 10.1016/j.chiabu.2003.05.001.
- Stoltenborgh, M., Bakermans-Kranenburg, M.J., Alink, L.R.A. ve VanIjzendoorn, M.H. (2015). The prevalence of child maltreatment a cross the globe: Review of a series of meta-analyses. *Child Abuse Review*, 24(1), 37-50. doi:10.1002/car.2353
- Sürenkök, G. (2021). *Duygusal ihmal: Ebeveyn tipleri. 8.2. 2023 tarihinde* <https://yakiniliskiler.com/2083-Duygusal-%C4%B0hmal-Ebeveyn-Tipleri> adresinden alınmıştır.
- Şahin, E. S. (2019). *Üniversite öğrencilerinin çeşitli kaynaklardan aldıkları evlilik mesajları ve evliliğe ilişkin tutumları* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Şar, V., Öztürk, E. ve İkikardeş, E. (2012) Çocukluk Çağı ruhsal travma ölçeğinin Türkçe uyarlanmasının geçerlilik ve güvenilirliği. *Journal of Medical Science*, 32(4),1054-63,
- Taner, Y. ve Gökler, B. (2004). Çocuk istismarı ve ihmali: Psikiyatrik yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 35, 82-86.
- Tingberg, B. ve Nilsson, D. (2020). Child neglect-still a neglected problem in the global world: A review. *Journal of Advanced Pediatrics and Child Health*, (3), 38-46. doi: 10.29328/journal.japch.1001016
- Tire O. (2020). Geçmişten günümüze aile ve evlilik. E. Dikici, O.Tire ve Z.S. Adıgüzel (Ed). *Aile ve Sosyoloji* içinde (ss: 7-30). Konya: Eğitim.
- Türkarlan, N. ve Suleymanov, A. (2010). Üniversite son sınıf öğrencilerinin evlilik konusundaki görüş ve düşünceleri-Azerbaycan ve Türkiye karşılaştırması. *Karadeniz-Uluslararası Bilimsel Dergi*, (5), 54-66.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2022). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2021*. Sayı: 45568. 5.2. tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Boşanma-İstatistikleri-2021-45568> adresinden alınmıştır.

- Wagner, M. (2022). *The relation between childhood maltreatment and marriage quality in adulthood* (Undergraduate Honors Thesis). University of Nebraska-Lincoln.
- Whisman, M. A. (2006). Childhood trauma and marital outcomes in adulthood. *Personal Relationships, 13*(4), 375-386. doi: 10.1111/j.1475-6811.2006.00124.x
- Yalçın, H., Arslan-Kılıçoğlu, E. ve Acar, A. (2017). Gençlerin evlilik ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Journal of International Social Research, 52*, 852-865.
- Xing'e, C. (2011). *A study on the relationship between adult attachment, self-esteem and love attitude among college students* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). MS.Beijing Forestry University.
- Zastrow, C. ve Kirst – Ashma, K. (2015). *İnsan davranışı ve sosyal çevre 2:Yetişkinlik-Yaşlılık*. Ankara: Nika.
- Zeybekoğlu, D. Ö. (2016). Sosyal problem boyutuyla aile. N. Adak (Ed.). *Sosyal problemler sosyolojisi dünyadan ve Türkiye'den örnekler içinde* (ss: 35-69). Ankara: Siyasal.

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Bu çalışmanın yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedirler (The authors of this article confirm that their work complies with the principles of research and publication ethics).
2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).
3. Bu çalışma, intihal tarama programı kullanılarak intihal taramasından geçirilmiştir (This article was screened for potential plagiarism using a plagiarism screening program).